

Co przyniesie 2018 r. na rynkach rolnych?

Surowce rolne:

- **Zboża:** Wysoka podaż kukurydzy osłabia wzrosty cen na rynku światowym. Zmienił się natomiast kierunek oczekiwań co do zmian w światowej produkcji pszenicy w sez. 2017/18. Wg najnowszego raportu USDA produkcja może być o 0,2% wyższa r/r wskutek lepszych prognoz zbiorów pszenicy w Kanadzie.
- **Mleko:** Wzrost produkcji mleka u głównych światowych eksporterów w 2018 r. będzie oddziaływał na spadki cen mleka, również w Polsce. Konsumpcja masła na świecie w kolejnym roku będzie wzrastać szybciej niż produkcja, wpływając na utrzymanie relatywnie wysokiego poziomu cen. Do zwiększania produkcji nie będą zachęcać kiepskie perspektywy dla rynku odtłuszczonego mleka w proszku.
- **Mięso:** Rekordowo wysokie ceny bydła na początku grudnia 2017 r. w wyniku rosnącego eksportu i mniejszej podaży krów na ubój w UE. Ceny krów rosną zdecydowanie szybciej niż bydła ogółem. Możliwe osłabienie dynamiki wzrostów w 2018 r. Oczekujemy również pogłębienia spadków cen trzody chlewnej w kolejnych miesiącach.
- **Owoce i warzywa:** Znaczący spadek eksportu jabłek w pierwszych miesiącach sez. 2017/18. Możliwe dalsze obniżki sprzedaży wskutek niskich zapasów, a także mniejszego popytu na rynkach pozaunijnych. Słabo rozwija się handel pomidorami z Polski, w 2017 r. ich eksport odnotował kolejny spadek z rzędu.

Pozostałe:

- W 2018 r. możliwa jest obniżka cen produktów rolnych na świecie, o czym zadecydują zmiany na rynku mleka i mięsa. Założenie zbiorów owoców na poziomie średniej wieloletniej pozwala oczekiwać znaczących spadków cen w 2h18, co będzie miało przełożenie na ceny detaliczne żywności.

Ceny netto wybranych produktów rolnych w listopadzie 2017 r.

	Cena	Zmiana %	
	X.17	m/m	r/r
pszenica (zł/t)	657,60	1,4	6,9
kukurydza (zł/t)	492,30	2,2	2,7
rzepak (zł/t)	1 618,00	1,6	-8,6
drób (zł/kg)	3,66	-4,4	4,0
trzoda chlewna (zł/kg)	4,65	-4,0	-5,3
mleko (zł/l)	151,24	1,9	16,6
jabłka (zł/kg)	1,74	0,0	97,7

źródło: GUS, MRiRW, PKO Bank Polski

Departament Analiz Ekonomicznych

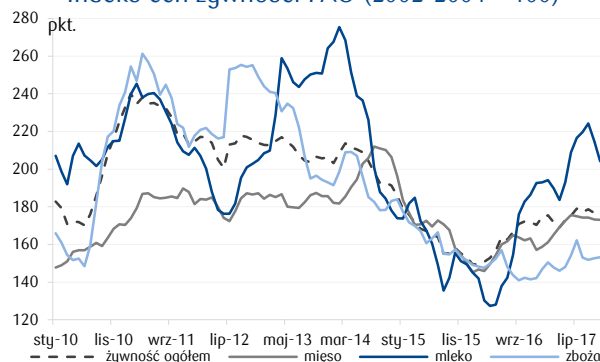
Zespół Analiz Sektorowych

analizy.sektorowe@pkobp.pl

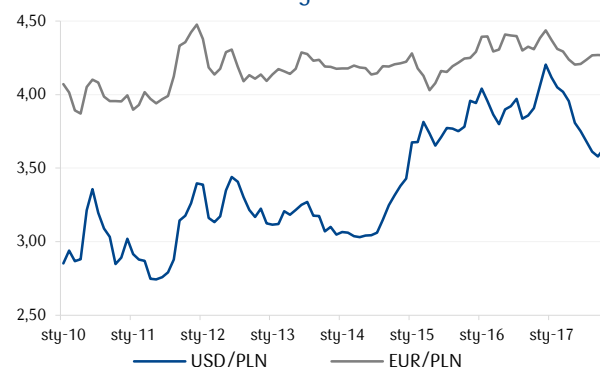
Mariusz Dziwulski

tel. 22 521 81 88

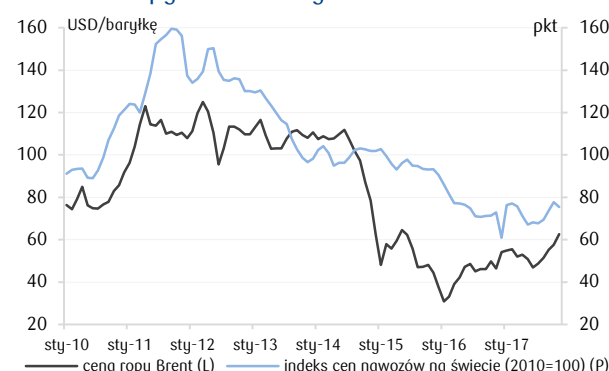
Indeks cen żywności FAO (2002-2004 = 100)

Kursy walut

Cena ropy vs światowy indeks cen nawozów

źródło: FAO, NBP, Bank Światowy, PKO Bank Polski

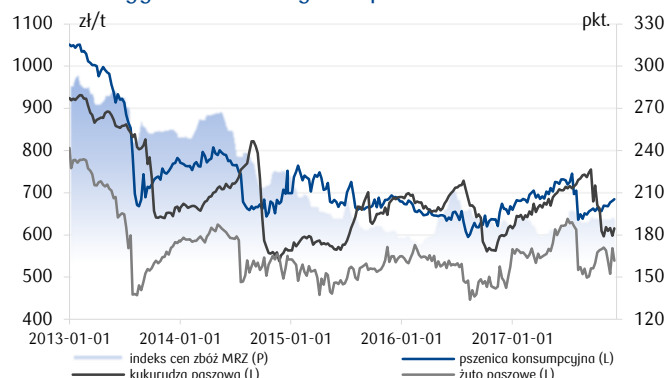
Dynamika cen kukurydzy słabnie

- Indeks cen kukurydzy IGC (International Grains Council) średnio w 1 połowie grudnia 2017 r. ukształtował się na poziomie niższym o 7,7% r/r. Ceny kukurydzy są niższe przede wszystkim w krajach pozaunijnych. W UE, z uwagi na lokalnie niższe zbiory i obniżenie zapasów, notuje się ich wzrosty. W Polsce wg GUS przeciętna cena skupu kukurydzy w listopadzie 2017 r. była o 2,7% wyższa r/r.
- Słaba dynamika cen to efekt wysokiej podaży kukurydzy mimo spadku światowej produkcji o 2,9% r/r. Co prawda USDA szacuje globalne zapasy kukurydzy na koniec sez. 2017/18 na poziomie niższym o 10,2% r/r, niemniej sama zniżka spowodowana znaczącą redukcją zapasów w Chinach (-21% r/r), zgromadzonych w ramach rządowego programu magazynowania. Zmiany na rynku chińskim nie przełożyły się istotnie na światowy handel ziarnem kukurydzy. Gdyby nie uwzględnić Chin (wg USDA zapasy kukurydzy w Chinach na koniec sez. 2016/17 stanowiły 44% zasobów światowych), globalne zapasy tego zboża na koniec sez. 2017/18 byłyby niższe tylko o 1,7% r/r. Wzrostu poziomu zapasów oczekuje się u głównych światowych importerów kukurydzy, co może oznaczać zmniejszenie popytu i dalsze osłabianie dynamiki cen. Przestrzeń do wzrostów cen w 1h18 ograniczają spodziewane wysokie zbiory w krajach Ameryki Płd.
- Spadek zbiorów kukurydzy w UE (o 2,2% r/r) i opóźnione zbiory w niektórych krajach wsparły import kukurydzy do Wspólnoty w pierwszych miesiącach sez. 2017/18. Wg Eurostat w VII-X 2017 r. kraje UE-28 zaimportowały 5,3 mln t kukurydzy (+92% r/r). Znacząco, bo 4,1-krotnie (do 2,9 mln t) zwiększył się unijny import tańszej kukurydzy z Brazylii. Co więcej, przewyższył on już łączny import z tego kraju w całym sez. 2016/17.

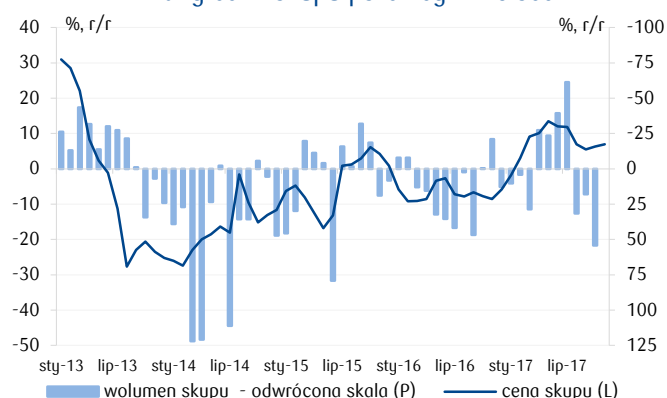
Kolejna korekta w górę światowych zbiorów pszenicy

- Zmienił się kierunek oczekiwań co do zmian w światowej produkcji pszenicy w sez. 2017/18. O ile USDA w listopadzie 2017 r. przewidywał spadki zbiorów tego zboża na poziomie globalnym o 0,2% r/r, to grudniowa publikacja raportu WASDE (World Agricultural Supply and Demand Estimates) wskazuje na ich wzrost o 0,2% r/r, do rekordowego poziomu 755,2 mln t. Poprawa oczekiwań spowodowana jest wzrostem wcześniejszych prognoz zbiorów w Kanadzie o 3 mln t do 30 mln t (-5,5% r/r) oraz korektą wysokości zbiorów pszenicy w Unii Europejskiej o 1 mln t do 152,5 mln t (+5,0% r/r).
- Światowe zapasy pszenicy na koniec sez. 2017/18 prognozowane są na rekordowym poziomie 268 mln t – wyższym o 5,1% r/r. Stwarza to podstawy do oczekiwania słabego sezonowego wzrostu cen tego zboża w 1h18 – wolniejszego niż w ostatnich pięciu latach. Ceny w Polsce będą dostosowywać się do poziomów w UE i na świecie. Prawdopodobieństwo spowolnienia dynamiki na przełomie roku wzmacnia wysoka baza, zbudowana znacznymi podwyżkami cen pszenicy w ub. roku jako skutek zmian na EURUSD. Wg GUS przeciętna cena skupu pszenicy w listopadzie wyniosła 65,76 zł/dt (+6,9% r/r).

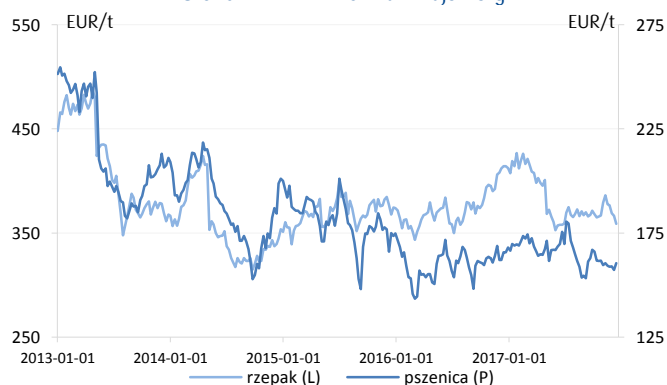
Tygodniowe ceny zakupu zbóż w Polsce

Zmiany cen i skupu pszenicy w Polsce

Ceny kontraktów terminowych na pszenicę i rzepak Euronext-MATIF - kontrakt najbliższy

Produkcja, zużycie i zapasy pszenicy na świecie wg USDA (mln t)

	2015/16	2016/17	2017/18	Zmiana % 2017/18 / 2016/17
produkcja	735	754	755	0,2
zużycie	712	740	742	0,3
zapasy	241	255	268	5,1
zapasy/zużycie	0,34	0,35	0,36	-

źródło: MRiRW, MRZ, GUS, Reuters, USDA, PKO Bank Polski

Wzrost produkcji mleka w 2018 r. u głównych eksporterów

- Oczekiwane przyspieszenie wzrostu światowej produkcji mleka będzie czynnikiem oddziałującym na spadki jego cen w 2018 r. Wg prognoz USDA produkcja mleka u głównych światowych eksporterów w 2018 r. wzrośnie o 1,1% r/r, wobec 0,7% wzrostu w 2017 r. Na silniejszy wzrost produkcji przełoży się przede wszystkim jej odbudowa w Australii – o 2,0% r/r po 2,1% spadku w 2017 r. Znacząco, po dwóch latach spadków, zwiększy się produkcja w Argentynie (+6% r/r), wskutek poprawy sytuacji cenowej na rynku mleka oraz lepszych warunków produkcyjnych w tym kraju.

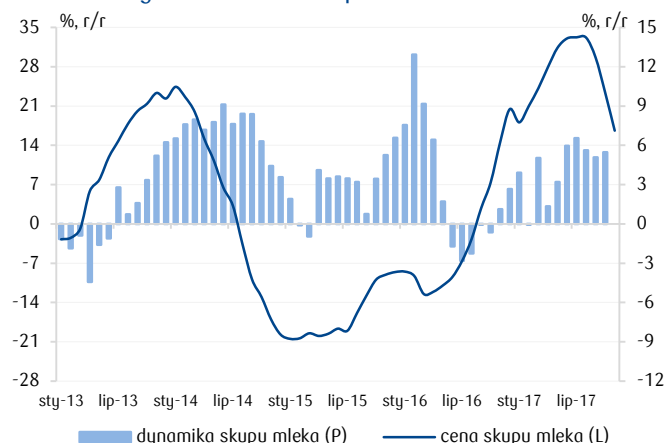
Produkcja mleka w UE także przyspiesza

- Skup mleka w krajach UE-28 w 3q17 wzrósł o 2,5% r/r po obserwowanym spadku w 1h17 (-0,5% r/r), co miało odzwierciedlenie we wzroście produkcji większości kategorii przetworów mleczarskich. Produkcja masła wzrosła o 1,6% r/r w 3q17, choć tylko w samym wrześniu wzrost wyniósł 5,6% r/r. Jest to jedna z ważniejszych przyczyn, obserwowanego od końca 3q17, spadku cen masła na rynku unijnym. Wzrosła istotnie produkcja odtłuszczonego mleka w proszku (+4,4% r/r), a także serów o 2,7% r/r, przekładając się na wyhamowanie dynamiki ich cen. Obecnie, spośród ważniejszych kategorii produktów mleczarskich jedynie ceny masła kształtują się na poziomie wyższym r/r (por. wykres).
- Wysokie ceny mleka zachęcają do zwiększania jego produkcji w UE. Wg KE przeciętna cena mleka w UE w październiku 2017 r. była o 25% wyższa r/r. Natomiast dane GUS wskazują, że w listopadzie 2017 r. ceny mleka w Polsce osiągnęły poziom wyższy o 16,6% r/r (151,25 zł/hl) i jednocześnie najwyższy od lutego 2014 r. Z tego powodu można oczekiwać, że również w 1q18 wzrost produkcji mleka w UE, w tym w Polsce będzie relatywnie szybki.

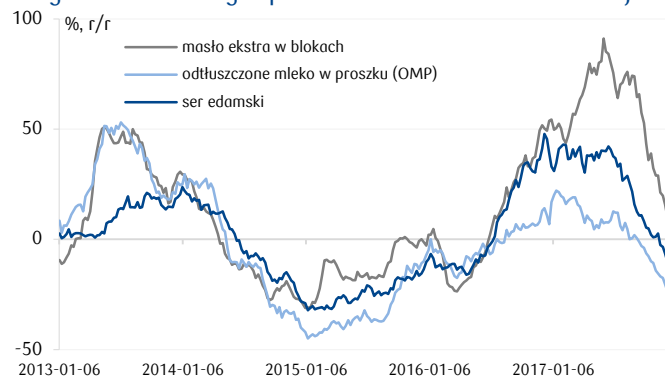
Wysoka konsumpcja masła również w 2018 r.

- Wg prognoz USDA, światowa produkcja masła w 2018 r. będzie wzrastać wciąż wolniej (+2,4% r/r) niż jego konsumpcja (+2,9% r/r), co będzie sprzyjać utrzymaniu wysokiego poziomu jego cen. Wzrost produkcji w Nowej Zelandii (głównego eksportera masła na świecie) będzie stosunkowo niski (+0,9% r/r) a wolumen produkcji w tym kraju wciąż niższy niż w 2015 r. i 2016 r.
- Ze względu na słabe perspektywy dla odtłuszczonego mleka w proszku (OMP), które jest wytwarzane w jednym procesie produkcyjnym z masłem, mało prawdopodobne jest, że czołowi producenci istotnie zwiększą produkcję masła, mimo większego dostępu do surowca. Ceny OMP w UE w grudniu 2017 r. osiągnęły poziom najniższy w historii zbierania danych przez KE (czyli od co najmniej 2002 r.) wynosząc 148 EUR/100 kg (notowania z 10 grudnia 2017 r.). Wysoki poziom zapasów interwencyjnych w UE może nie zostać rozwiązany w krótkim czasie. USDA przewiduje, że unijny eksport odtłuszczonego mleka w proszku w 2018 r. wyniesie 780 tys. t, co oznacza wzrost tylko o 3% r/r. Między innymi dlatego unijna produkcja masła w 2018 r. wg prognoz USDA może wzrosnąć jedynie o 0,4% r/r.

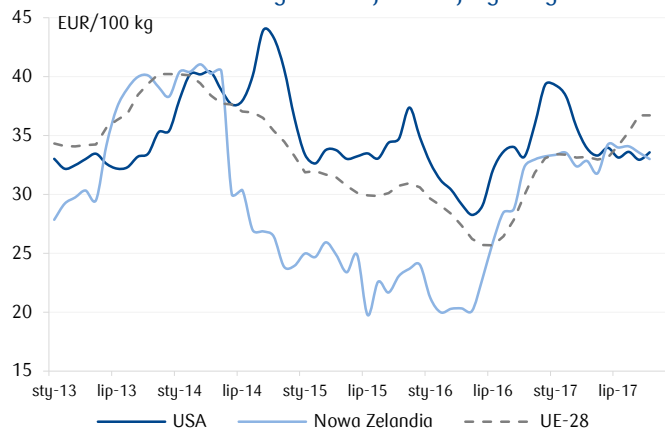
Dynamika cen i skupu mleka w Polsce

Dynamika cen zbytu przetworów mleczarskich w kraju

Cena mleka surowego na najważniejszych rynkach

Zmiany wolumenu produkcji mleka u głównych eksporterów

	2016	2017*	2018**	Zmiana %, 2018/2017
Argentyna	10,2	10,1	10,7	6%
Australia	9,5	9,3	9,5	2%
UE-28	151	151,7	152,1	0%
Nowa Zelandia	21,2	21,5	21,9	2%
USA	96,3	97,8	99,5	2%
Razem	288,2	290,4	293,7	1%

* szacunek, ** prognoza

źródło: MRiRW, KE, CLAL, USDA, PKO Bank Polski

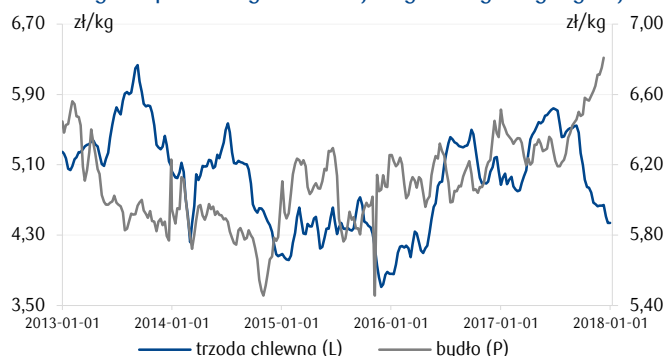
Rekordowe ceny bydła

- Wg danych Ministerstwa Rolnictwa w 1 tyg. grudnia 2017 r. przeciętna cena zakupu bydła w Polsce osiągnęła rekordowy poziom 6,81 zł/kg – wyższy o 5,6% r/r. Tegoroczny sezonowy wzrost cen bydła jest szybszy niż w latach poprzednich, głównie za sprawą rosnącego eksportu wołowiny. W VII-X unijny eksport mięsa wołowego (CN 0201, CN 0202) zwiększył się o 5,7% r/r, z czego dostawy z Polski na rynki pozaunijne wzrosły o blisko 18% r/r. Ważnym aspektem w kontekście wzrostu jest wznowienie eksportu unijnego mięsa wołowego do Turcji w 2h17 oraz rosnąca sprzedaż wołowiny do Izraela. Jest to czynnik istotny szczególnie dla polskich eksporterów. Rynek unijny napędzany jest także zwiększającym się popytem na rynkach azjatyckich, szczególnie w Chinach.
- Na wzrosty cen silnie oddziałuje spadek podaży bydła w UE. Dobra koniunktura na rynku mleka przekłada się na zmniejszenie dynamiki ubojów bydła pochodzącego ze stad mlecznych. Wg danych Eurostatu uboje krów w 3q17 zmalały o 7,6% r/r.
- Ceny skupu krów na rynku polskim w ostatnim roku rosły zdecydowanie szybciej niż pozostałych grup bydła. Wg Ministerstwa Rolnictwa w 1 tyg. grudnia 2017 r. były wyższe o 13% r/r, podczas gdy byków 12-24 mies. o 5% r/r, a byków >24 mies. o 4% r/r. Oczekiwane osłabienie koniunktury na rynku mleka może przełożyć się na zmniejszenie dynamiki cen żywca wołowego w kolejnych miesiącach. Czynnikiem wpływającym na spadki może być perspektywa wprowadzenia zakazu uboju rytualnego w kraju, która już w drugiej połowie grudnia 2017 r. osłabiła wzrosty cen wołowiny, powodując zwiększenie ilości żywca jaka trafiła na rynek.
- W kierunku spadków oddziaływać może również odbicie importu wołowiny do UE. Z danych Eurostat wynika, że w październiku 2017 r. import wołowiny do UE przyspieszył (+39% r/r), po obserwowanym spadku w 1-3q17 (-8,4% r/r). Dotyczyło to głównie Brazylii, skąd po skandalu mięsnym w marcu 2017 r., znacząco ograniczono zakupy mięsa wołowego. Ważnym czynnikiem działającym na spadki w kolejnych miesiącach może być odbudowa pogłowia bydła w Australii – istotnego dostawcy wołowiny na rynek UE – która może pozwolić na większy import wołowiny z tego kraju.

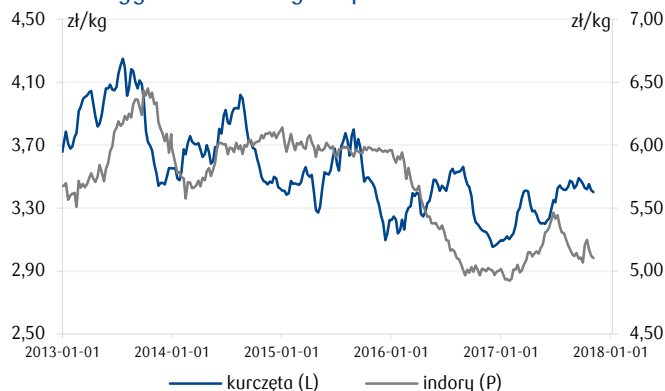
Dalsze spadki cen trzody chlewnej

- Utrzymująca się ujemna dynamika eksportu mięsa wieprzowego z UE, oraz odbudowująca się produkcja wpływają na spadki cen żywca wieprzowego. Wg GUS cena skupu trzody chlewnej w Polsce w listopadzie spadła o 5,3% r/r do 4,65 zł/kg i była najniższa od maja 2016 r. Co więcej, przedświadczone obniżki cen trzody na niemieckiej giełdzie VEZG sugerują pogłębienie spadków cen skupu w kraju w kolejnych tygodniach. Oczekujemy, że spadki cen w 1q18 mogą wynieść przeciętnie 7-9% r/r.

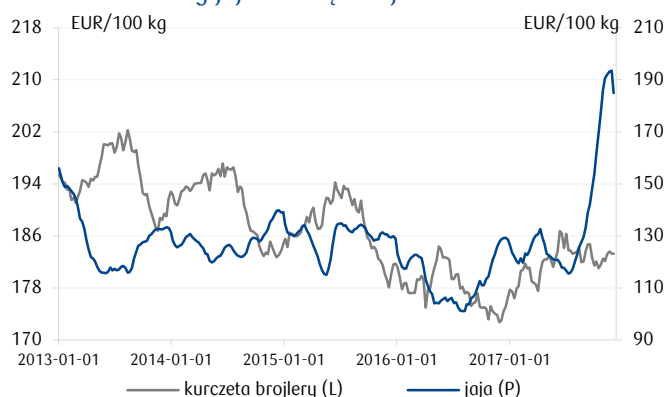
Ceny skupu trzody chlewnej i bydła wg wagi żywej

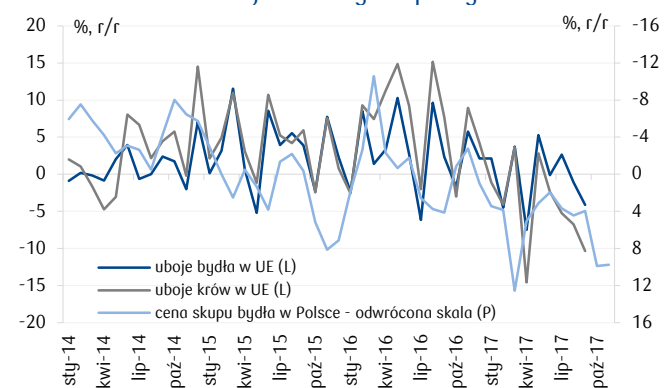
Tygodniowe ceny skupu drobiu w Polsce

Ceny jaj i kurcząt brojlerów w UE

Produkcja vs ceny skupu bydła

źródło: GUS, MRIRW, KE, Eurostat, PKO Bank Polski

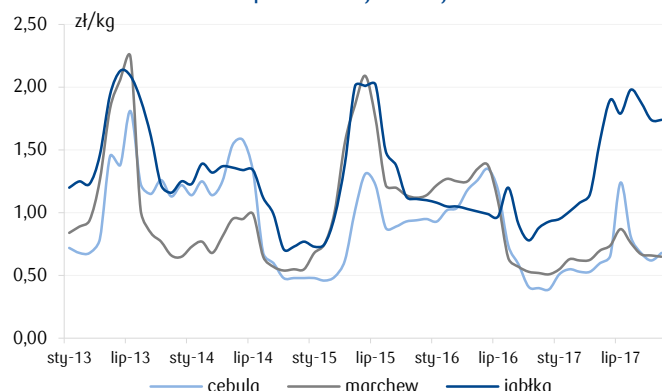
Małe eksport jabłek w UE

- Z danych Eurostatu wynika, że unijny eksport jabłek od lipca do października 2017 r., wskutek spadku zbiorów, zmniejszył się o 31% r/r. Eksport z Polski do krajów trzecich zmalał w analogicznym okresie o 42% r/r, co oznaczało największy spadek wśród czołowych eksporterów tych owoców. Eksport z Włoch zmniejszył się o 38% r/r a z Francji o 13% r/r.
- Dotychczasowe zmiany w eksporcie sugerują znaczny spadek sprzedaży zagranicznej jabłek z UE w całym sez. 2017/18. Wg prognoz USDA ten sezon zamknie się wolumenem ok. 1 mln t (-33% r/r). Czynnikiem ograniczającym eksport będzie większe zapotrzebowanie na rynku wewnętrznym, a także wysokie ceny jabłek, które ograniczyć mogą popyt na rynkach wschodnich. Wskazuje na to unijny eksport jabłek na Białoruś, który od lipca do października 2017 r. zmniejszył się o 46% r/r, z czego sprzedaż z Polski do tego kraju zmalała o 50% r/r.
- Handel hamować może również wysoka podaż jabłek poza UE. Co prawda, wg USDA światowa produkcja jabłek w sez. 2017/18 zmniejszy się o 3,2% r/r, ale w krajach poza UE wzrośnie nieznacznie bo o 0,03% r/r, głównie w wyniku wzrostu produkcji w Chinach (+1,4% r/r). Chiny pozostaną jednocześnie największym eksporterem jabłek na świecie w sez. 2017/18 mimo spadku eksportu o 13% r/r do 1,2 mln t wskutek embarga na sprzedaż chińskich jabłek do Indii. Zablockowanie rynku indyjskiego dla Chin oznaczać może większy eksport chińskich jabłek do Rosji, co pośrednio przełoży się także na słabszy popyt na jabłka z Polski.

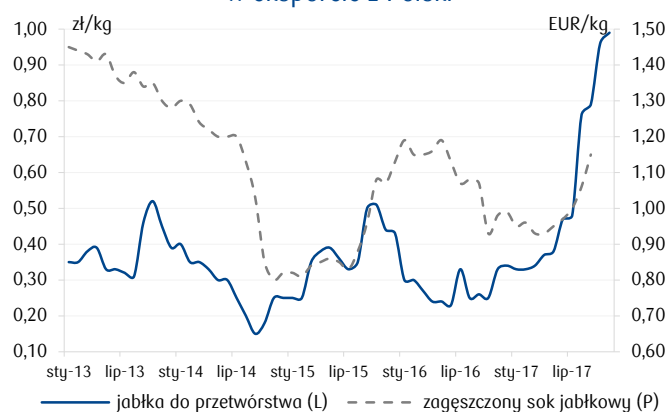
Mniejszy również eksport pomidorów z Polski

- Po wprowadzeniu przez Rosję embargo na polskie owoce i warzywa w połowie 2014 r. polski eksport pomidorów systematycznie zmniejsza się. Wg Eurostat w 1-3q17 był o 15,6% niższy r/r (67 tys. t) i jednocześnie najniższy od 2013 r. Spadek w ostatnich 3 latach jest głównie wynikiem znaczącego spadku sprzedaży pomidorów na Ukrainę (o 59% r/r), która jeszcze w 2013 r. była trzecim odbiorcą tych warzyw z Polski, za Rosją i Białorusią. Pogorszenie sytuacji ekonomicznej w tym kraju oraz osłabienie ukraińskiej waluty znacząco ograniczyło popyt na polskie pomidory.
- Embargo ze strony Rosji spowodowało znaczny wzrost eksportu polskich pomidorów na Białoruś, który jednak nie pozwolił w całości zrekomensować utraty rynku rosyjskiego. Dodatkowo, w 2017 r. eksport tych warzyw na Białoruś obniżył się istotnie (-40% r/r w 1-3q17), co mogło mieć związek ze zwiększonymi kontrolami pomidorów przewożonych przez granicę rosyjską. Spadek mógł być większy, gdyby nie wzrost eksportu pomidorów w sierpniu i wrześniu 2017 r. do UE z uwagi na susze na południu Europy u dwóch największych producentów tych warzyw w UE – Włoszech i Hiszpanii. Długoterminowo brak możliwości istotnego wzrostu eksportu, przy znaczącej konkurencji wewnątrz UE, oraz rosnącej produkcji w Polsce zwiększa presję na spadek cen pomidorów.

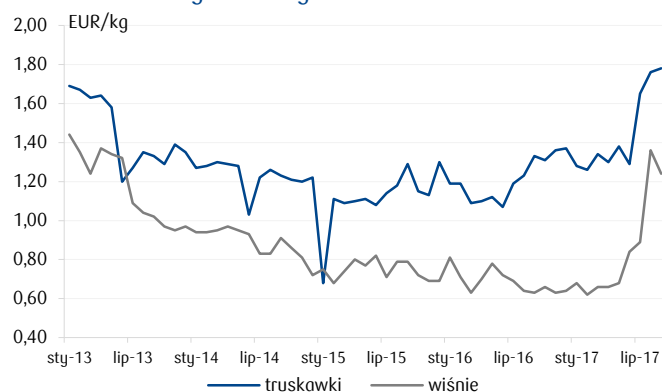
Miesięczne ceny skupu owoców i warzyw do konsumpcji bezpośredniej w kraju

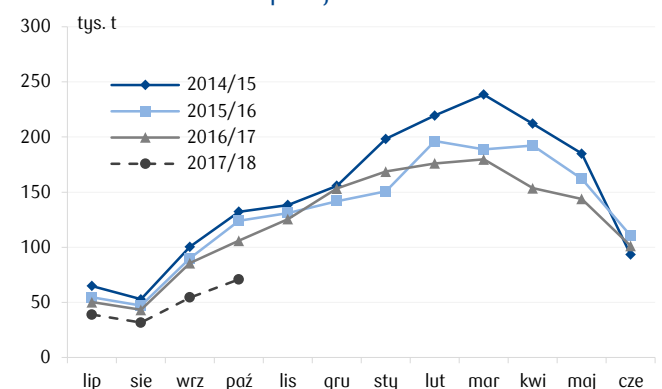
Ceny skupu jabłek do przetwórstwa i ceny ZSJ w eksporcie z Polski

Ceny mrożonych owoców z Polski

Eksport jabłek z UE

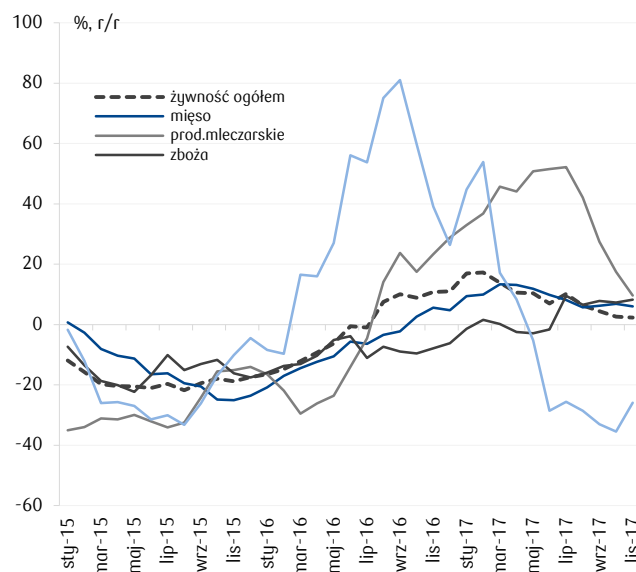

źródło: ZEO IERIGŻ-PIB, MRIRW, Eurostat, PKO Bank Polski

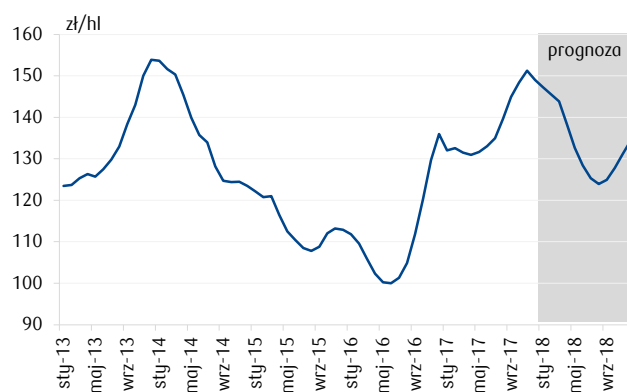
Co przyniesie 2018 r. na rynkach rolnych?

- W 2017 r. ceny produktów rolnych utrzymywały się średnio na wyższym poziomie r/r. Indeks cen żywności FAO przeciętnie od stycznia do listopada był o 9% wyższy r/r. Niemniej dynamika wzrostu cen spadała, a w listopadzie 2017 r. światowe ceny żywności były wyższe o 2,3% r/r. Kolejne miesiące mogą przynieść obniżki cen produktów rolnych na świecie. Decydujące mogą być zmiany na rynku mleka i mięsa.
- Koniunktura na rynku mleka w 2017 r. była dobra z uwagi na wysoki popyt i niską produkcję u głównych eksporterów mleka w 2h16 i 1h17. Szacujemy, że przeciętna cena skupu mleka w kraju w 2017 r. wzrosła o blisko 25% r/r, niemniej kolejne miesiące mogą przynieść pogorszenie koniunktury. O ile w 1q18 ceny mleka będą prawdopodobnie wyższe r/r, to w kolejnych kwartałach możemy obserwować spadki. **Przeciętna cena mleka w całym 2018 r. może być niższa o 3-5% r/r.** Na spadki cen przełożą się taniejące produkty mleczarskie, będące skutkiem odbudowy produkcji w krajach o dużym znaczeniu eksportowym. Ceny wspierać będzie wciąż wysoki, choć słabnący, popyt w Chinach.
- Rekordowe ceny bydła również mogą się nie utrzymać długo. Oczekiwane obniżki cen mleka będą miały prawdopodobnie odzwierciedlenie we wzroście podaży krów na ubój nie tylko w Polsce ale też UE, a ryzyko wprowadzenia zakazu uboju rytualnego może wpłynąć na zmniejszenie eksportu wołowiny, którego wzrost w 2017 r. był jedną z głównych przyczyn wysokich cen w 4q17.
- Prognozujemy, że **przeciętna cena skupu trzody chlewnej w 2018 r. będzie niższa o 4-6% r/r**, wobec blisko 8% wzrostu w 2017 r. Spodziewany dalszy, choć wolniejszy spadek zapotrzebowania na wieprzowinę w Chinach, oraz rosnąca podaż na rynku UE i w USA sprzyjać będą obniżkom. Spadki cen będą widoczne najbardziej w 1h18 z uwagi na bardzo wysoką bazę w 1h17. Wyhamowanie dynamiki możliwe jest w 2h18. Ważnym czynnikiem będą zmiany popytowe na świecie, a także dalszy rozwój ASF w kraju. Niższe ceny trzody mogą przełożyć się na spadek pogłowia świń w Polsce w czerwcu 2018 r.
- Wyższe ceny zbóż, a także szybciej rosnący eksport od produkcji m.in.** wskutek otwierania zamkniętych w 2017 r., z uwagi na ptasią gripę, rynków eksportowych m.in. Chin, **sprzyjać będą wzrostom cen drobiu w 1h18.** Czynnikiem ryzyka jest jednak możliwość pojawienia się kolejnych ognisk ptasiej grypy w UE, w tym w Polsce. Wzrosty cen będą hamowane również ograniczonymi możliwościami wzrostu eksportu na nasycony rynek unijny i nasilaniem konkurencji międzynarodowej.
- Znaczących zmian nie należy oczekiwać na rynku zbóż.** Obecne szacunki dot. zapasów końcowych w sez. 2017/18 nie stwarzają perspektyw do istotnych zmian cenowych. Niemniej spadek powierzchni zasiewów pszenicy na świecie i rzepaku w UE jest czynnikiem który oddziaływać w kierunku spadku podaży i wzrostów cen w 2h18.
- Istotne dla kształtowania cen żywności będą ceny owoców i warzyw. Ich dynamika w 2018 r. będzie wynikiem dalszych zmian w krajowej produkcji. Założenie powrotu zbiorów do średniej wieloletniej oznaczać może znaczące obniżki cen w 2h18, po wyraźnych wzrostach w 2h17.

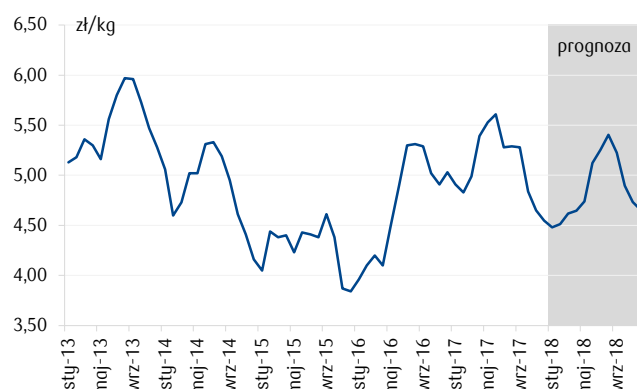
Zmiany cen żywności na świecie – indeks FAO

Prognoza cen skupu mleka w Polsce

Prognoza cen skupu trzody chlewnej w Polsce

źródło: FAO, GUS, PKO Bank Polski